

УДК 69.003 к.е.н., професор Погорельцев В.М., к.е.н., доцент Зельцер Р.Я.,
Київський національний університет будівництва і архітектури

ЛІЦЕНЗУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПОВ'ЯЗАНОЇ ІЗ СТВОРЕННЯМ ОБ'ЄКТІВ АРХІТЕКТУРИ

Розглянуто порядок ліцензування будівельної діяльності пов'язаної зі створенням об'єктів архітектури згідно з Класифікатором будівельної продукції та з урахуванням категорії складності об'єкта будівництва. Визначені категорії складності об'єктів будівництва в залежності від класу наслідків (відповідальності) будівель або споруд.

Господарська діяльність, пов'язана із створенням об'єктів архітектури , підлягає ліцензуванню відповідно до законодавства [1, розділ V, ст. 17].

Будівельна ліцензія – це документ державного зразка, що засвідчує право ліцензіата на здійснення вказаного в ньому виду господарської діяльності протягом певного терміну.

Ліцензія на будівництво являє собою бланк ліцензії і додатку з переліком робіт, який має право виконувати суб'єкт господарської діяльності.

Відповідальні виконавці окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, проходять професійну атестацію.

Порядок ліцензування будівельної діяльності і професійної атестації виконавців з переліком відповідних видів робіт (послуг), встановлений Кабінетом Міністрів України [2; 4; 5; 6], наказом Мінрегіону [7] і Державної архітектурно-будівельної інспекції [8; 9].

Будівельна діяльність, пов'язана із створенням об'єктів архітектури IV і V категорії складності, підлягає обов'язковому ліцензуванню за наступними видами робіт:

1. Будівельні та монтажні роботи, а саме: улаштування основ і фундаментів, спеціальні роботи у ґрунтах, зведення несучих конструкцій будівель і споруд, зведення огорожуючих конструкцій та систем за окремими проектними рішеннями.

2. Монтаж інженерних мереж об'єктів, а саме: зовнішніх інженерних мереж, систем, споруд, приладів і засобів вимірювання водопостачання, каналізації, тепло і гарячого водопостачання, газопостачання, електропостачання, зв'язку, сигналізації, радіо, телебачення, інформаційних тощо; внутрішніх інженерних мереж, систем, приладів і засобів вимірювання - водопроводу та каналізації, опалення, вентиляції і кондиціонування повітря, газопостачання та

газообладнання, технологічних трубопроводів, електропостачання, автоматизації і контрольно-вимірювальних приладів, зв'язку тощо.

1. Будівництво транспортних споруд, а саме: залізничних колій, доріг автомобільних, мостів, шляхопроводів, переходів з використанням металевих, збірних та монолітних бетонних та залізобетонних, кам'яних, дерев'яних, комбінованих та композитних конструкцій, аеродромів та вертодромів, тунелів та метрополітенів тощо.

Перелік видів робіт може бути доповнений згідно із законодавством. Існують певні ліцензійні умови для компаній, що бажають оформити ліцензію. Ці ліцензійні умови встановлюють кваліфікаційні, організаційні, технологічні і спеціальні вимоги впровадження господарської діяльності, що пов'язана з будівництвом об'єкта архітектури, який за складністю архітектурно-будівельного рішення і (або) інженерного обладнання належать до IV і V категорій складності, а саме: відомості про виробничо-технічну базу, склад працівників за професіями та кваліфікаційним рівнем, технологією виробництва, інформаційно-правове, нормативно-технічне забезпечення про наявну систему контролю якості виконання робіт.

Віднесення об'єкта будівництва до відповідної категорії складності здійснюється проектувальником і замовником з урахуванням положень чинного ДБН А.2.2-2012 „Склад та зміст проектної документації на будівництво”. Категорія складності об'єкта будівництва визначається відповідно до будівельних норм та державних стандартів на підставі класу наслідків (відповідальності) такого об'єкта будівництва.

Клас наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва визначається згідно з вимогами ДБН В.1.2-14-2009 „Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель, споруд, будівельних конструкцій та основ” [3] за рівнем можливих економічних збитків і (або) інших втрат, пов'язаних з припиненням експлуатації або втратою цілісності об'єкта.

Пропонується наступна схема урахування класу наслідків (відповідальності) СС-1, СС-2, СС-3:

- класу наслідків СС-1 відповідають I та II категорії складності;
- класу наслідків СС-2 відповідають III та IV категорії складності;
- класу наслідків СС-3 відповідають V категорії складності.

До IV категорії складності відносяться об'єкти будівництва, які мають хоча б одну з таких ознак:

- а) розраховані на постійне перебування більше як 300 осіб та (або) періодичне перебування понад 500 осіб;
- б) становлять можливу небезпеку для більш як 10000 осіб, які перебувають поза об'єктом;

в) у разі аварії або неможливості (недоцільності) подальшої експлуатації: можуть спричинити збитки в обсязі понад 15000 мінімальних розмірів заробітних плат; можуть призвести до припинення функціонування об'єктів транспорту, зв'язку, енергетики та інженерних мереж регіонального рівня; можуть призвести до втрати об'єктів культурної спадщини місцевого значення.

До V категорії складності відносяться об'єкти будівництва, які мають хоча б одну з таких ознак:

г) згідно із Законом України „Про об'єкти підвищеної безпеки” є об'єктами підвищеної небезпеки;

д) розраховані на постійне перебування більш як 400 осіб та (або) періодичне перебування понад 1000 осіб;

є) становлять можливу небезпеку для більш як 50000 осіб, які перебувають поза об'єктом;

ж) у разі аварії або неможливості (недоцільності) подальшої експлуатації:

можуть спричинити збитки в обсязі понад 150000 мінімальних розмірів заробітних плат; можуть призвести до припинення функціонування об'єктів транспорту, зв'язку, енергетики та інженерних мереж загальнодержавного значення; можуть призвести до втрати об'єктів культурної спадщини національного значення.

Для висотних будівель клас наслідків відповідальності приймається не менш ніж:

СС2 – для будівель заввишки від 73,5 м до 100 м;

СС3 – для будівель заввишки понад 100 м.

До будівель і споруд класу СС3 відносяться також:

1. Об'єкти будівництва, що можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації техногенного і природного характеру та вплинути на стан захисту населення і територій.

Відповідно до постанови Уряду від 20.08.2008 №767 «Про затвердження Порядку проведення експертизи з питань техногенної безпеки проєктів будівництва об'єктів, що можуть спричинити виникнення надзвичайної ситуації техногенного і природного характеру та вплинути на стан захисту населення і територій, та перелік зазначених об'єктів» такими об'єктами є:

- об'єкти біохімічного, біологічного і фармацевтичного виробництва;
- об'єкти збирання, оброблення, зберігання, захоронення, знешкодження та утилізації токсичних відходів;

- об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств;

- об'єкти видобування, зберігання переробки і транспортування природного, зрідженого газу, магістральні газопроводи; інші продуктопроводи, за допомогою яких транспортуються небезпечні речовини;
 - хімічно небезпечні об'єкти, склади хімічно небезпечних речовин, магістральні аміакопроводи;
 - об'єкти знезараження, підготовки та очищення питної води і каналізаційних стоків у системах очисних споруд; станції розподілення повітря (якщо вони належать до вибухонебезпечної категорії);
 - автозаправні станції та комплекси, газозаправні (з використанням зрідженого газу), газонаповнювальні станції та пункти, склади газу і газопродуктів, газові котельні (за винятком котелень, призначених для теплопостачання житлових і громадських будинків);
 - будинки та споруди з покрівлею площею понад 1000 кв. метрів, виготовленою з використанням вантових і аркових конструкцій;
 - вибухонебезпечні об'єкти зберігання, утилізації та знищення боєприпасів усіх видів, вибухових речовин, ракет і ракетного палива;
 - повітряні лінії електропередачі напругою понад 110 кВ на ділянках зближення з вибухонебезпечними та пожежовибухонебезпечними установками;
 - системи раннього виявлення надзвичайних ситуацій і оповіщення населення у разі їх виникнення на потенційно небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки;
 - гідроелектростанції, наземні об'єкти вугільної та гірничодобувної промисловості;
- радіаційно небезпечні об'єкти - атомні електростанції, уранодобувні і переробні підприємства пункти захоронення та зберігання радіоактивних відходів.

2. Види діяльності та об'єкти, що становлять підвищену економічну небезпеку.

Відповідно до постанови Уряду від 27.07.1995 №554 „Про перелік видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку” такими видами діяльності є:

- атомна енергетика і атомна промисловість (у тому числі видобування і збагачення руди, виготовлення тепловиділяючих елементів для атомних електростанцій, регенерація відпрацьованого ядерного палива, зберігання чи утилізація радіоактивних відходів);
- біохімічне, біотехнічне і фармацевтичне виробництво;
- збір, обробка, зберігання поховання, знешкодження і утилізація всіх видів промислових і побутових відходів;
- видобування нафти, нафтохімія і нафтопереробка.

Відповідно до постанови Уряду від 20.08.2008 №767 такими об'єктами є:

- об'єкти біохімічного, біологічного і фармацевтичного виробництва;
- об'єкти збирання, оброблення, зберігання, захоронення, знешкодження та утилізації токсичних відходів;
- об'єкти видобування нафти, нафтохімії і нафтопереробки, нафтобази, склади нафтопродуктів, магістральні нафтопродуктопроводи, резервуарні парки та наливні станції нафтопродуктів, товарно-сировинні парки нафтопереробних заводів, сировинні парки нафтохімічних підприємств;
- об'єкти видобування, зберігання, переробки і транспортування природного, зрідженого газу, магістральні газопроводи; інші продуктопроводи, за допомогою яких транспортуються небезпечні речовини;
- хімічно небезпечні об'єкти, склади хімічно небезпечних речовин, магістральні аміакопроводи;
- об'єкти знезараження, підготовки та очищення питної води і каналізаційних стоків у системах очисних споруд; станції розподілення повітря (якщо вони належать до вибухонебезпечної категорії);
- автозаправні станції та комплекси, газозаправні (з використанням зрідженого газу), газонаповнювальні станції та пункти, склади газу і газопродуктів, газові котельні (за винятком котельень, призначених для теплопостачання житлових і громадських будинків);
- будинки та споруди з покрівлею площею понад 1000 кв.м, виготовленою з використанням вантових і аркових конструкцій;
- вибухонебезпечні об'єкти зберігання, утилізації та знищення боєприпасів усіх видів, вибухових речовин, ракет і ракетного палива;
- повітряні лінії електропередачі напругою більш як 110 кВ на ділянках зближення з вибухонебезпечними та пожежовибухонебезпечними установками;
- системи раннього виявлення надзвичайних ситуацій і оповіщення населення у разі їх виникнення на потенційно небезпечних об'єктах та об'єктах підвищеної небезпеки;
- гідроенергетичні, гідротехнічні споруди і гідроелектростанції; наземні об'єкти вугільної та гірничодобувної промисловості;
- радіаційно небезпечні об'єкти – атомні електростанції, види продуктопроводів;
- автозаправні станції;
- добування і переробка природного газу, будівництво газосховищ;
- хімічна промисловість (включаючи виробництво захисту рослин, стимуляторів їх росту, мінеральних добрив), текстильне виробництво (з фарбуванням тканин і обробкою їх іншими хімічними засобами);

- металургія (чорна і кольорова);
 - вугільна, гірничодобувна промисловість, видобування і переробка торфу, сапропелю;
 - виробництво, зберігання, утилізація і знищення боєприпасів усіх видів, вибухових речовин і ракетного палива;
 - виробництво електроенергії і тепла на базі органічного палива; промисловість будівельних матеріалів (виробництво цементу, асфальтобетону, азбесту, скла);
 - целюлозно-паперова промисловість;
 - деревообробна промисловість (хімічна переробка деревини, виробництво деревостружкових і деревоволокнистих плит та інше з використанням синтетичних смол, консервування просочуванням);
 - машинобудування і металообробка (з литтям із чавуну, сталі, кольорових металів та хімічною обробкою);
 - будівництво гідроенергетичних споруд і меліоративних систем, включаючи хвостосховища та шламонакопичувачі);
 - будівництво аеропортів, залізничних вузлів і вокзалів, автовокзалів, річкових і морських портів, залізничних і автомобільних магістралей, метрополітенів;
 - тваринництво (тваринницькі комплекси продуктивністю понад 500 голів і птахофабрики);
 - виробництво харчових продуктів (м'ясокомбінати, молокозаводи, цукрозаводи, спиртзаводи);
 - обробка продуктів і переробка відходів тваринного походження (переробка шкіри, виготовлення клею і технічного желатину, утильзаводи);
 - будівництво каналізаційних систем і очисних споруд;
 - будівництво водозаборів поверхневих і підземних вод для централізованих систем водопостачання населених пунктів, водозабезпечення меліоративних систем, окремих промислових підприємств; інші окремі об'єкти будівництва і експлуатація яких можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, які у кожному конкретному випадку визначаються Мінекології або його органами на місцях.
- До будівель і споруд класу СС2, як правило, слід відносити ті, що не належать до класу СС3:
- основні об'єкти металургійної промисловості, важкого машинобудування,
 - нафтохімії, суднобудування, оборонної промисловості (доменні і мартенівські цехи, складальні корпуси, високі димові труби тощо);
 - копри, машинні відділення добувних машин;

- об'єкти гідро- і теплоенергетики потужністю менше 1,0 млн кВт, розподільні системи основних електромереж високої напруги (включаючи опори ліній електропередачі і відкритих розподільних пристроїв);
- ємкості для нафти і нафтопродуктів;
- шляхові полотна магістральних автодоріг, злітно-посадкові смуги, мости і тунелі протяжністю менше 1000 м, канатні дороги, вокзали, аеровокзали, вертолітні станції;
- магістральні трубопроводи;
- великі готелі, гуртожитки;
- об'єкти водопроводу і каналізації (включаючи водонапірні башти, очисні споруди, водозабори) промислових підприємств і населених пунктів;
- будівлі видовищних і спортивних підприємств, підприємств торгівлі, громадського харчування, служби побуту, установи охорони здоров'я;
- будівлі і споруди центральних складів для забезпечення життєвих потреб населення, склади особливо цінного устаткування, матеріалів, військові склади;
- житлові, громадські або багатофункціональні будівлі заввишки до 100м.

До будівель і споруд класу СС1, як правило, слід відносити:

- всі об'єкти промисловості, енергетики, транспорту і зв'язку, сільського господарства і переробки сільгосппродукції, що не віднесені до класів СС3 і СС2;
- громадські будівлі, об'єкти фізкультури та спорту, що не віднесені до класів СС3 і СС2, а також усі тимчасові об'єкти, мобільні будинки;
- об'єкти внутрішньовиробничих доріг, комунікацій і продуктопроводів;
- парники, теплиці;
- опори розподільної мережі низької напруги, освітлювальні опори.

Значна частина будівельних об'єктів, перелік яких наведений вище, підлягає обов'язковому науково-технічному супроводженню на різних етапах їх життєвого циклу (проектування, будівництво, експлуатація і зняття об'єкта з експлуатації) відповідно до ДБН А.1.2-5:2007 „Науково-технічний супровід будівельних об'єктів” (Дод. В). Чинні з 01.01.2008 р.

Ліцензування будівельної діяльності та контроль за додержанням ліцензійних умов здійснюється Державною архітектурно-будівельною інспекцією та її територіальними органами (далі – орган ліцензування).

При органі ліцензування утворюється ліцензійна комісія, що діє на підставі положення, затвердженого в установленому порядку Мінрегіоном.

Державна архітектурно-будівельна інспекція здійснює методичне забезпечення ліцензування будівельної діяльності. Суб'єкт будівельної діяльності подає або надсилає поштою до органу ліцензування:

- заяву про видачу ліцензії, в якій повинні міститися відомості про суб'єкта будівельної діяльності – заявника (найменування, місцезнаходження, банківські реквізити, ідентифікаційний код, контактні телефони - для юридичної особи;
- прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані (серія, номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання), ідентифікаційний код, банківські реквізити, контактні дані – для фізичної особи (підприємця);
- згода на оброблення персональних даних та згоду на розміщення інформації (для юридичних осіб – назва, ідентифікаційний код, місцезнаходження, для фізичної особи – підприємця – прізвище, ім'я, по батькові) про видачу ліцензії в засобах масової інформації;
- перелік робіт, пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, які заявник має намір виконати.

Примірна форма заяви на видачу ліцензії наведена нижче.

До заяви додаються:

- виписка або витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців і копія довідки про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, засвідчені нотаріально або органом, який видав документи;
- за наявності у заявника відокремленого структурного підрозділу, який має намір провадити будівельну діяльність, додаються копія довідки про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України;
- відомості про виробничо-технічну базу, склад працівників за професійним та кваліфікаційним рівнем, технологію виробництва, інформаційно-правове, нормативно-технічне забезпечення, про наявну систему контролю якості виконання робіт.

Строк розгляду заяви і прийняття рішення про видачу ліцензії не перевищує 27 робочих днів. Оформлення ліцензії здійснюється протягом трьох робочих днів з дня надходження документа, що підтверджує факт внесення плати за ліцензію.

У ліцензії зазначається:

- найменування органу ліцензування, що видав ліцензію;
- вид господарської діяльності, на право провадження якого видається ліцензія;
- найменування юридичної особи або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи (підприємця);
- ідентифікаційний код юридичної особи або фізичної особи (підприємця) - платника податків та інших обов'язкових платежів;
- місцезнаходження юридичної особи або місце проживання фізичної особи (підприємця);
- дата прийняття та номер рішення про видачу ліцензії;

- строк дії ліцензії
- посада, прізвище та ініціали особи, яка підписала ліцензію;
- дата видачі ліцензії;
- інформація про наявність додатка до ліцензії (із зазначенням кількості сторінок) з переліком робіт.

Ліцензія та додаток до неї підписується керівником органу ліцензування або його заступником та скріплюється печаткою цього органу.

(найменування органу ліцензування)

ЗАЯВА **на видачу ліцензії примірна форма.**

Заявник

(для юридичної особи – найменування, місцезнаходження, прізвище, ім'я, по батькові керівника, робочі телефони)

(для фізичної особи-підприємця – прізвище, ім'я, по батькові, паспортні дані: серія, номер паспорта, ким і коли видані, місце проживання, контактні дані)

Банківські реквізити _____

(№ рахунку, найменування банку, МФО)

Ідентифікаційний код суб'єкта господарювання _____

просить видати ліцензію на здійснення господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури, згідно з переліком робіт, що додається.

Ліцензія отримується вперше (за наявності раніше виданої ліцензії вказується: серія ____ № ____, діє до ____ року, видана _____)

(найменування органу який видав ліцензію)

З порядком отримання ліцензії, ліцензійними умовами і іншими нормативно-правовими актами щодо виконання робіт, які додаються до заяви ознайомлений і зобов'язуюсь їх виконувати.

Я

(для юридичної особи прізвище, ім'я, по батькові керівника) (для фізичної особи - підприємця прізвище, ім'я, по батькові)

Даю згоду на оброблення моїх персональних даних та не заперечую проти розміщення інформації (для юридичних осіб - назва, ідентифікаційний код, місцезнаходження, для фізичної особи-підприємця – прізвище, ім'я, по батькові) про видачу ліцензії нашому підприємству в засобах масової інформації.

До заяви додаються документи (згідно з Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.12. 07 №1396 зі змінами від 18.01.2012 № 43 «Про відновлення дії постанови від 5 грудня 2007р.№1396 та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»), а саме:

- виписка або витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців (засвідчена нотаріально або органом, який видав документи)
- довідка про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (засвідчена нотаріально або органом, який видав документи);
- перелік робіт, пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, які заявник має намір виконувати;
- (*) дані про наявність відокремлених структурних підрозділів із зазначенням їх місцезнаходження;

- відомості про виробничо-технічну базу, склад працівників за професійним та кваліфікаційним рівнем, технологією виробництва, інформаційно – правове, нормативно-технічне забезпечення, про наявну систему контролю якості виконання робіт.

Заявник

(філій, представництв), які провадитимуть будівельну діяльність на підставі отриманої ліцензії, довідки _____ (прізвище, ініціали)
(посада особи, яка склала заяву) _____ (підпис)
„_____” _____ 20__ р.

МП

Примітка: * заповнюється за наявності у заявника відокремлених структурних підрозділів (філій, представництв), які провадитимуть будівельну діяльність на підставі отриманої ліцензії, довідки про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України

Кожному відокремленому структурному підрозділу, який провадитиме будівельну діяльність на підставі виданої суб'єкту будівельної діяльності ліцензії, орган ліцензування видає засвідчені ним копію ліцензії та додатка до неї, про що вноситься запис до журналу реєстрації виданих ліцензій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про інвестиційну діяльність. Закон України від 18.09.91р. №1560 –ХІІ
2. Про регулювання містобудівної діяльності. Закон України від 17 лютого 2011р. № 3038-VI.
3. ДБН В.1.2-14-2009. „ Загальні принципи забезпечення надійності та конструктивної безпеки будівель, споруд, будівельних конструкцій та основ” Чинні з 01.07.2009 р.
4. Порядок проведення професійної атестації відповідальних виконавців окремих видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 23.05.2011р. №554.
5. Перелік видів робіт (послуг), пов'язаних із створенням об'єктів архітектури, відповідальні виконавці яких проходять професійну атестацію. Затверджено
6. Про ліцензування затвердження господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури. Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 06.12. 2007р. №1396.
7. Про внесення змін до ліцензійних умов провадження господарської діяльності у будівництві, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури. Наказ Мін регіону від 6 жовтня 2010 року №392.
8. Про вдосконалення роботи з ліцензування господарської діяльності, пов'язаної із створенням об'єктів архітектури. Наказ Державної архітектурно - будівельної інспекції України від 12 листопада 2011 року №136.
9. Про внесення змін до наказів Держархбудінспекції України від 24.05. 2011р. №14, „Деякі питання забезпечення процесу ліцензування”, від 07.07.2011р. №47

„Про затвердження Регламенту роботи Держархбудінспекції України та її територіальних органів з ліцензування їх господарської діяльності, пов’язаної із створенням об’єктів архітектури”. Наказ Держархбудінспекції України від 6 лютого 2012р. №14

Аннотация

В статье рассмотрен порядок лицензирования строительной деятельности связанной с созданием объектов архитектуры в соответствии с Классификатором строительной продукции и категории сложности объекта строительства. Определены категории сложности объектов строительства в зависимости от класса последствий (ответственности) зданий или сооружений.

Annotation

The article describes the procedure for licensing of construction activities and professional certification of contractors associated with the creation of architectural objects according to the classifier construction products, taking into account the complexity of the construction project category.